

Juhla. 29. 6. Apostolit Pietari ja Paavali

Aamupalveluksen evankeliumi

(Joh. 21: 15 – 25)

"Siihen aikaan, kun Jeesus kuolleista noustuaan ilmestyi opetuslapsilleen, hän sanoi Simon Pietarille: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko sinä minua enemmän kuin nämä toiset?" "Rakastan, Herra", Pietari vastasi, "sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Ruoki minun karitsoitani." Sitten hän kysyi toistamiseen: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko minua?" "Rakastan Herra", sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Kaitse minun lampaitani." Vielä kolmannen kerran Jeesus kysyi: "Simon, Johanneksen poika, olenko minä sinulle rakas?" Pietari tuli surulliseksi siitä, että Jeesus kolmannen kerran kysyi häneltä: "Olenko minä sinulle rakas?", ja hän vastasi: "Herra, sinä tiedät kaiken. Sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: Ruoki minun lampaitani. Totisesti, totisesti: Kun olit nuori, sinä sidoit itse vyösi ja menit minne tahdoit. Mutta kun tulet vanhaksi, sinä ojennat kätesi ja sinut vyöttää toinen, joka vie sinut minne et tahdo." Näin Jeesus ilmaisi, millaisella kuolemalla Pietari oli kirkastava Jumalaa. Sitten hän sanoi: "Seuraa minua." Pietari kääntyi katsomaan taakseen ja näki, että heidän perässään tuli Jeesuksen rakkain opetuslapsi, se, joka aterialla oli nojannut hänen rintaansa vasten ja kysynyt: "Herra, kuka se on? Kuka sinut kavaltaa?" Hänet nähdessään Pietari kysyi Jeesukselta: "Entä hän, Herra?" Jeesus vastasi: "Mitä se sinulle kuuluu, vaikka tahtoisin hänen jäävän tänne aina siihen asti kun tulen? Seuraa sinä minua." Tästä sai veljien keskuudessa alkunsa käsitys, ettei se opetuslapsi kuole. Jeesus ei kuitenkaan sanonut Pietarille, ettei tämä opetuslapsi kuole. Hän sanoi: "Mitä se sinulle kuuluu, vaikka tahtoisin hänen jäävän tänne aina siihen asti kun tulen?" Juuri tämä opetuslapsi todistaa kaikesta tästä. Hän on tämän kirjoittanut, ja me tiedämme, että hänen todistuksensa on luotettava. Paljon muutakin Jeesus teki. Jos kaikki vietäisiin kohta kohdalta kirjaan, luulen, etteivät koko maailmaan mahtuisi ne kirjat, jotka pitäisi kirjoittaa. Aamen"

Kaksi henkilöä tulee tässä esille: Pietari ja rakkain opetuslapsi eli Johannes. Ymmärtääksemme paremmin, meidän on muistettava jotain hieman aikaisemmasta. Simon Pietari oli Johanneksen kautta kysynyt Jeesukselta, kuka hänet pettää (Joh. 13: 23 – 24). Jeesuksen vangitsemisen jälkeen Pietari kolmesti kielsi Jeesuksen (Joh. 18: 17, 25, 27). Johannes oli Jeesuksen ristin juurella Jeesuksen äidin kanssa ja Jeesus jätti äitinsä Johanneksen huostaan (Joh. 19: 26 – 27). Johannes tuli naisten jälkeen ensimmäisenä tyhjälle haudalle ja uskoi ilman, että hän olisi kohdannut ylösnousseen Herran (Joh. 20: 4 – 8). Hän myös tunnisti Jeesuksen veneestä ja kertoin sen Pietarille (Joh. 21: 7).

Tässä kertomuksessa tulee selväksi Pietari niin paimenena kuin marttyyrina. Jeesus kohdistaa sanansa Pietarille sen takia, että Pietari oli opetuslasten ”puhemies”. Tässä ei ortodoksisen käsityksen mukaan perusteta mitään erityisasemaa Pietarille. Toinen syy Pietarin esiintuomiselle on tämän aikaisempi toiminta. Kolminkertainen kysyminen, rakastaako Simon Jeesusta ja siihen tullut Pietarin vastaus, on hänen paluunsa takaisin opetuslapseksi. Luukkaan evankeliumissa Jeesus oli edeltä kertonut, kuinka Simon luopuu Hänestä, mutta palaa takaisin (Luuk. 22: 31 – 34). Mielenkiintoinen yhteys tähän löytyy ortodoksisen kirkon kasteen sakramentista. Kasteeseen valmistavien rukousten joukossa on papin kolmesti tekemä kysymys: ”Oletko asettunut Kristuksen puolelle?”

Kahdella ensimmäisellä kerralla Pietarin vastaus on lyhyt, hän toteaa rakastavansa Kristusta. Kolmannella kerralla hänen vastauksensa on pidempi, siihen sisältyvät myös sanat: ”Herra , sinä tiedät kaiken. Sinä tiedät, että olet minulle rakas.” Kirkkoisät kiinnittävät huomiota tähän kohtaan. Rakastanko minä todellisuudessa Kristusta? Rakastiko Pietari todellisuudessa Kristusta? Pietari avaa sydämensä todeten, että Kristus, ja ehkä vain Kristus, tietää oikean vastauksen. Ehkä Pietarikaan ei sitä tiennyt? Mutta Kristus tiesi, että Pietari rakasti Häntä. Se oli tuleva esille Pietarin kuolemassa, sillä Pietari kuolemallaan kirkasti Jumalaa. Kolminkertainen kysymys ei ollut epäily Pietarin uskoon, vaan sen uskon tuominen esille.

Suomennos ei kerro täyttä totuutta Jeesuksen kysymyksistä ja Pietarin vastauksista. Kreikan kielessä on eri sanoja rakkaudesta. Sana agape viittaa sellaiseen rakkauteen, kuin Jumalalla on meitä kohtaan, täydelliseen rakkauteen. Sana filo tarkoittaa myös rakastamista, mutta on enemmän ystävyYTEEN liittyvä, ei niin täydellinen ja ehdoton kuin agape. Jeesus kahdella ensimmäisellä kerralla käytti kysymyksessään sanaa agape ja kummallakin kerralla Pietari vastasi sanalla filo, hänen rakkautensa Jeesukseen ei ollut niin ehdotonta, kuin mitä Jeesus kysyi. Kolmannella kerralla Jeesus käytti sana filo ja siihen Pietari vastasi käyttäen samaa sanaa. Pietari ei ollut vielä kehittynyt. Mutta hän oli kehittyvä, sillä lopulta hän rakasti Jeesusta niin paljon, että hän kuolemallaan todisti Kristuksesta.

Jeesus oli aikaisemmin kehottanut opetuslapsiaan noudattamaan Hänen antamiaan käskyjä. Nyt Pietari saa käskyn, hänen tuli paimentaa Jeesuksen lampaita. Tässä voi olla ensimmäisiä vihjeitä tulevasta piispan virasta.

Jeesus sanoi Pietarille: ”Mutta kun tulet vanhaksi, sinä ojennat kätesi ja sinut vyöttää toinen, joka vie sinut minne et tahdo.” Seuraavassa jakeessa selitetään, että tällä tarkoitetaan Pietarin kuolemaa. Näin Jeesus vahvisti sen, mitä Pietari itse oli sanonut, että hän olisi valmis menemään vaikka kuolemaan

Jeesuksen kanssa (Luuk. 22: 34). Apostolisten isien kirjoituksissa 1. Kleemensin kirja korinttolaisille todistaa Pietarin marttyyrikuolemasta (5: 4). Tämä on todistus Pietarin rakkaudesta Kristusta kohtaan.

Teksti paljastaa jotain Pietarin iästä. ”Kun olit nuori” on menneen ajan muoto. Pietari ei ole enää nuori. ”Kun tulet vanhaksi” kertoo, että tuolloin Pietari ei ollut vielä vanha. Hän oli keski-ikäinen. Sanonta ”nuorena ihminen tekee mitä tahtoo”, kertoo yleisen tiedon, ihmisen toimintaa ohjaa enemmän hänen halunsa. Vanhana emme tee tahtomme mukaan, paljastaa, että meitä eivät enää ohjaa halut niin paljon kuin nuorena. Ihmistä ohjaa enemmän hengellisyys, jos hän niin haluaa.

Ensimmäisellä kerralla Pietarin tuli ruokkia karitsoita, toisella kerralla kaitsea lampaita ja kolmannella kerralla ruokkia lampaita. Sana kaitsea merkitsee esimerkiksi suojella, johtaa, etsiä kadonneita, siis huolenpitoa koko laumasta. Tästä sanasta on kreikan kielessä johdettu sana, joka ilmaisee papin toimintaa seurakunnan hoitamisessa. Pietarin tulee antaa vastakääntyneille hengellistä ravintoa (karitsat), sitten hänen tulee huolehtia koko seurakunnasta (lampaat) ja myös opettaa jo pitkään seurakunnan jäseninä olleita (lampaat).

Jeesus sanoi Pietarille: ”Seuraa minua”. Pietarin tuli kulkea Kristuksen jalanjäljissä aina taivaaseen astumiseen asti. Hänen tuli myös toimia samalla tavalla kuin Kristus oli toiminut, jatkaa Hänen työtään. Pietari kysyi nyt, mitä Jeesuksen rakkain opetuslapsi tekisi? Tämä ei kuitenkaan ollut enää Pietarin asia. Pietari olisi toimiva ”koko maailmassa” alkaen Jerusalemissa, se oli hänelle annettu tehtävä. Olisiko asia niin, ettei Pietari olisi halunnut erota toisen opetuslapsen seurasta?

Jeesuksen rakkain opetuslapsi on mitä suurimmalla todennäköisyydellä apostoli ja evankelista Johannes Teologi. Nähtävästi oli olemassa kertomus, ettei hän kuolisi. Tässä tämä väärä tieto oikaistaan. Johannes eli pitkän elämän ja perusti lukuisia seurakuntia. Hän kuoli noin satavuotiaana. Hän on poikkeus opetuslasten joukossa, sillä hän ei kuollut marttyyrinä. Jeesuksen sanat: ”kun tulen” viittaa Kristuksen toiseen tulemiseen maan päälle.

Tekstin lopussa kerrotaan, että koko evankeliumin kirjoittaja on tämä Jeesuksen rakkain opetuslapsi. Samalla vahvistetaan se, että hän on luotettava. Tämä luotettavuuden todistus muistuttaa sitä, mitä Jeesus sanoi omasta luotettavuudestaan (Joh. 5: 31 – 32). ”Me tiedämme” tarkoittaa evankelista Johannesta ja hänen apulaistaan Prokhorosta, joka toimi hänen kirjurinaan. Osa tutkijoista ajattelee, että teksti (”me”) koskisi kaikkia niitä, joilla on usko Kristukseen.

Viimeinen jae kertoo (Joh. 20: 31) jo aikaisemmin kerrotun asian, että Jeesus teki muutakin, kuin mitä tässä kirjassa on. Johanneksen evankeliumi sisältää vain osan Jeesuksen toiminnasta. Kirjoitetun tiedon lisäksi oli suullista tietoa.

Epistola

(2. Kor. 11: 21b – 12:9).

"Veljet, mutta mitä joku toinen uskaltaa – puhun nyt kuin järjetön – uskallan minäkin. He ovat siis heprealaisia? Niin minäkin. He ovat israelilaisia? Niin minäkin. He ovat Abrahamin jälkeläisiä? Niin minäkin. He ovat Kristuksen palvelijoita? Minä vielä enemmän – puhun kuin järjetön. Olen saanut raataa kovemmin kuin he, olen ollut enemmän vankeudessa, minua on ruoskittu ylen määrin, monesti olen ollut kuolemanvaarassa. Olen juutalaisilta viisi kertaa saanut "yhtä vaille neljäkymmentä" ruoskaniskua, kolmesti olen saanut raippoja, kerran minua on kivitetty, kolme kertaa olen joutunut haaksirikkoon, olen ajelehtinut meressä vuorokauden. Olen yhtenäen ollut matkoilla, olen ollut vaarassa hukkaa jokiin ja joutua rosvojen käsiin, vaarassa niin maanmiesteni kuin vierasheimosten joukossa, vaarassa kaupungissa ja autiomaassa, vaarassa merellä, vaarassa valeveljien parissa. Olen raatanut ja nähnyt vaivaa, valvonut paljon, kärsinyt nälkää ja janoa, paastonnut usein, palellut vähissä vaatteissa. Kaikkien näiden hankaluuksien lisäksi minua joka päivä painaa huoli kaikista seurakunnista. Jos joku on heikko, niin minäkin olen heikko. Jos joku lankeaa, se polttaa minua. Jos on pakko kerskailla, kerskun heikkoudestani. Herran Jeesuksen Jumala ja Isä, joka on ikuisesti ylistetty, tietää etten valehtele. Damaskoksessa kuningas Aretaksen alainen päällikkö antoi vartioida kaupunkia pidättäkseen minut, mutta minut laskettiin muurinaukosta korissa alas, ja niin pääsin pakenemaan hänen käsistään. Minun on pakko kerskailla, vaikkei siitä hyötyä olekaan. Siirryn nyt näkyihin ja Herran ilmestyksiin. Tunnen erään Kristuksen oman, joka neljätoista vuotta sitten temmattiin kolmanteen taivaaseen. Oliko hän silloin ruumiissaan vai poissa siitä, en tiedä, sen tietää Jumala. Ja tästä miehestä tiedän, että hänet temmattiin paratiisiin ja hän kuuli sanoja, joita ihminen ei voi eikä saa lausua. Oliko hän ruumiissaan vai poissa siitä, en tiedä, sen tietää Jumala. Tästä miehestä minä kerskailen, itsestäni en, paitsi heikkoudestani. Vaikka tahtoisinkin ylpeillä, en olisi mieletön, sillä puheeni on totta. Sitä en kuitenkaan tee, jottei kukaan ajattelisi minusta enempää kuin hän minusta näkee tai kuulee. Jotta nämä valtavat ilmestykset eivät tekisi minua ylpeäksi, olen saanut pistävän piikin ruumiiseeni, Saatanan enkelin kurittamaan itseäni, etten ylpistyisi. Olen kolme kertaa pyytänyt Herralta, että pääsisin siitä. Mutta hän on vastannut minulle: "Minun armoni riittää sinulle. Voima tulee täydelliseksi heikkoudessa." Sen tähden ylpeilen mieluummin heikkoudestani, jotta minuun asettuisi Kristuksen voima."

Tämän päiväisen tekstin aluksi on todettava, että Paavalin perustaman Korintin seurakunnassa oli paljon ristiriitaisuuksia ja ongelmia, joita Paavali pyrki ratkaisemaan niin kirjeitä kirjoittamalla kuin käymällä seurakunnassa. Häntä vastaan oli hyökätty ja hänestä kerrottu erilaisia häntä vahingoittavia asioita. Taustalla voi olla jopa jonkinlainen valtakamppailu, jotkut ulkopuoliset kristilliset tahot pyrkivät saamaan Korintin seurakunnan kontrolliinsa, pois Paavalin vaikutusvallasta. Tämä oli yksi syy, miksi Paavali kirjoitti Korinttiin.

Tämän päiväinen teksti on hyvin henkilökohtainen. Paavali puolustautuu kiihkeästi häneen kohdistunutta hyökkäystä vastaan. Nähtävästi hänellä ei ole muuta vaihtoehtoa. Hän suunnittelee käyvänsä Korintissa ja haluaa etukäteen selvittää tilanteen, jottei hänen tullessaan Korinttiin olisi enää suurta erimielisyyttä.

”Mutta mitä joku toinen uskaltaa” viittaa juuri Paavalin vastustajiin. Paavali toteaa vastustajistaan, että he ovat heprealaisia, israelilaisia, Abrahamin jälkeläisiä ja Kristuksen palvelijoita ja huomauttaa, että niin on hänkin. Abrahamin jälkeläinen tarkoittaa tässä juutalais-kristittyä, joka voi vaatia itselleen etuoikeutta opetukseen, sillä he tuntevat kirjoitukset eli Vanhan testamentin. Kristuksen palvelijat ovat voineet kerskata tekemällään työllä, nyt Paavali vastaa kerskaamalla (ironisesti) kärsimyksillään Kristuksen tähden. Tätä tarkoittaa, kun Paavali kirjoitti: ”puhun kuin järjetön”. Paavali on käyttänyt muissakin yhteyksissä samantapaisia luetteloita kärsimyksistään.

Ruoskimisen määrä on kerrottu Vanhassa testamentissa (5. Moos. 25: 1 – 3). Paavali on ruoskittu viisi kertaa, mutta emme tiedä syytä näin moneen ruoskimiseen. Hän sai raippoja kolme kertaa, nyt tässä on kyseessä roomalainen rangaistusmuoto, yhden kerran tiedämme näin käyneen Filippissä (Ap.t. 16: 37). Lystrassa häntä oli kivitetty (Ap.t. 14: 19). Matkoilla olemisesta voidaan todeta, että matka Jerusalemissa Korinttiin pelkästään on ollut noin 4500 kilometriä. Tuon ajan maailmassa turvallisuus oli oleellisesti huonompi kuin nykyään, rosvoja esiintyi esimerkiksi kaupunkien ulkopuolella ja matkalaiset olivat heidän kohteenaan. Kaupungeissa juutalaiset ja muutkin ryhmät olivat asettuneet Paavalia vastaan, myös väkivaltaisesti. Paavalia myös vastustivat ”omat ihmiset”, nimenomaan muut juutalaiskristityt, jotka vaativat Vanhan testamentin lain ankaraa noudattamista. Erilaiset matkustamisen tuomat ongelmat hän mainitsee myös: hän oli valvonut, kärsinyt nälkää ja janoa ja palellut. Näiden ulkoisten koettelemusten lisäksi sisältä päin hänellä oli huoli perustamistaan seurakunnista.

”Kerskun heikkoudestani” kertoo Paavalin puolustuspuheesta. Se on parodiaa. Hän tietoisesti kerskuu siitä, mitä me pidämme heikkoutena. Mutta samalla siinä on suuri viisaus. Jos ihminen kehuu itse

omasta erinomaisuudestaan, niin kyse on ylpeydestä. Paavalin kerskaus on se, että hän ei ole mitään, mutta: hänen kauttaan voi silloin vaikuttaa Kristus. Siitä kertominen, että pakeni Damaskoksesta korissa, paljastaa suuren nöyryyden. Vain nöyrä ihminen voi kertoa tällaisen, lähes naurua herättävän, asian.

Nyt Paavali siirtyy puolustuspuheessaan toiseen asiakokonaisuuteen, näkyihin ja ilmestyksiin. Sanat ”Herran ilmestyksiin” pitänee ymmärtää ”Herran antamiin ilmestyksiin”. ”Tunnen erään” tarkoittaa Paavalia. Hän ei halua väittää, että olisi saanut yksityisen uskonnollisen kokemuksen puolustaakseen oikeutta toimia apostolina. ”Neljätoista vuotta sitten” on tapahtunut vuosia Paavalin kristityksi tulemisen jälkeen, eli hän oli vakiintunut uskovainen eikä ollut ”hurmoshenkinen” tai väärille vaikutteille altistunut. Tällä halutaan osoittaa, että näky on todellinen. Toisaalta aikamäärä viittaisi aikaan ennen hänen lähetysmatkojaan.

”Temmattiin paratiisiin” ei kerro tekijää. Se tarkoittaa tässä yhteydessä, että tempaaja oli Jumala. Matka ”toiseen maailmaan” on tyypillinen apokalyptisessa, lopun aikaan liittyvässä kirjallisuudessa. Temmattiin kolmanteen taivaaseen määritellään tässä paratiisiksi, Jumalan kaupungiksi. Taivasten lukumäärä vaihtelee juutalaisessa kirjallisuudessa, yleisin ajattelutapa on seitsemän taivaan tasoa. Lähi-idän apokalyptisessä kirjallisuudessa korkein taivas sen sijaan on ”kolmas taivas”. Paavali ei saa tai ei kykene ilmaisemaan sanomatonta. Kyse on salatusta asiasta, näystä, vastaavia löytyy myös muualta Raamatusta (vrt. Dan. 12: 4, Ilmestyskirja 10: 4). Kyseessä voi olla myös kokemuksen merkityksettömyys verrattuna nykyhetkeen, näky ei selitä mitään, jos siitä kertoo (vrt. 1. Kor. 14: 19).

”Enempää kuin hän minusta näkee tai kuulee.” Ainoa oikea näky apostolin todellisuudesta tulee siitä, miten hän tuo julki Kristuksen, niin käytöksellään kuin puheellaan.

”Olen saanut pistävän piikin ruumiiseeni, Saatanan enkelin kurittamaan itsenäni.” Tämän on ajateltu kertovan joko psyykkisestä tai fyysisestä ongelmasta, jonka aiheuttaja juutalaisen ajattelun mukaan on Saatana. Lausemuoto pitää nämä kaksi asiaa erillään. Vanhan testamentin kielenkäytössä ”piikki” tarkoittaa vihollista (4. Moos. 33: 55). Lause siis merkitsee ulkopuolisen vihollisen olemassaoloa, vihamiestä. Se voisi viitata siihen luetteloon kärsimyksistä, mitä Paavali on kohdannut. Toisaalta Paavali kirjoitti vähän aikaisemmin: ”tekeytyyhän itse Saatanakin valon enkeliksi” ja ”Hänen palvelijansa esiintyvät Jumalan asian palvelijoina.” (2: Kor. 11: 14 – 15) Näin ollen Paavalin vihamiehet voivat tulla hänen seurakuntiansa sisältä. Paavali oli kolme kertaa rukoillut Herraa päästäkseen tästä asiasta.

Nähtävästi Paavalin vastustajat kehuivat ilmestyksillään. Paavali ei kehu niillä. Hän toteaa, että silloin kun hän on heikko, niin silloin häneen asettuu Kristuksen voima. Tämä on myös Kirkon opetus, ihmisen on tunnettava heikkoutensa ja silloin Kristus voi toimia hänessä.

Evankeliumi

(Matt. 16: 13 – 19)

”Siihen aikaan kun Jeesus oli tullut Filippoksen Kesarean seudulle, hän kysyi opetuslapsiltaan: ”Kuka Ihmisen Poika on? Mitä ihmiset hänestä sanovat?” He vastasivat: ”Toisten mielestä hän on Johannes Kastaja, toisten mielestä Elia, joidenkin mielestä Jeremia tai joku muu profeetoista.” ”Entä te?” kysyi Jeesus. ”Kuka minä teidän mielestänne olen?” Simon Pietari vastasi: ”Sinä olet Messias, elävän Jumalan poika.” Jeesus sanoi hänelle: ”Autuas olet sinä, Simon, Joonan poika. Tätä ei sinulle ole ilmoittanut liha eikä veri, vaan minun Isäni, joka on taivaissa Ja minä sanon sinulle: Sinä olet Pietari, ja tälle kalliolle minä rakennan kirkkoni. Sitä eivät tuonelan portit voita. Minä olen antava sinulle taivasten valtakunnan avaimet. Minkä sinä sidot maan päällä, se on sidottu taivaissa, ja minkä sinä vapautat maan päällä, se on myös taivaissa vapautettu.”

Tämä teksti löytyy myös Markukselta (Mark. 8: 27 – 30) ja Luukkaalta (Luuk. 9: 18 – 21) lyhyemmässä muodossa. Matteus on lisännyt tähän tekstimme loppuosan, sanat, jotka Jeesus lausuu Pietarille.

Palestiinan alueella oli tuolloin kaksi Kesarea -nimistä paikkaa. Toinen oli Välimeren rannalla ja tämä toinen oli Hermon -vuoren luoteisrinteessä noin 50 kilometria Gennesaretin järvestä. Käyttämällä nimeä Filippoksen Kesarea tästä paikasta erotetaan nämä kaksi paikkaa toisistaan.

Tässä kertomuksessa on ensimmäinen maininta uuden yhteisön, kirkon, muodostumisesta.

”Kuka Ihmisen Poika on? Mitä ihmiset hänestä sanovat?” Ihmisen Poika on termi, jolla viitataan Danielin kirjaan (7: 13 - 14). Tähän kohtaan liittyy juutalaisten käsitys messiaasta, lopun ajan kansan johtajasta. Danielin näyssä ”kuin ihmisen poika saapui ikiaikaisen luo ja hänelle annettiin valta, joka ei katoa”. Juutalaisilla oli kaksi ääripäätä siitä, kuka tai mikä messias olisi. Messias tarkoittaa voideltua. Messias olisi joko poliittinen kuningas (kuninkaat voideltiin tehtävänsä) tai sitten jotain, mikä liittyy enemmän hengellisyyteen. Täsmällistä kuvaa ei ollut muodostunut. Kun koettiin eletävän ”lopun aikoja”, niin messiaan odotus lisääntyi.

Opetuslasten vastaus oli, että ihmisten mukaan Ihmisen Poika olisi esimerkiksi Johannes Kastaja tai joku Vanhan testamentin profeetoista. Tämä Jeesuksen ensimmäinen kysymys koski tavallisten ihmisten mielipiteitä. Vastauksessa mainitaan myös profeetta Jeremia. Markuksen tekstissä ei Jeremiaa mainita. Tämä voi olla Matteuksen lisäys tai tieto voi tulla niin sanotusta Q -lähteestä. Jeremiaan kohtalo muistutti paljon Jeesuksen kohtaloa.

Nyt Jeesus teki tarkemman kysymyksen: ”Kuka minä teidän mielestänne olen?” Opetuslasten puolesta vastaa Simon Pietari: ”Sinä olet Messias, elävän Jumalan poika.” Markuksen evankeliumissa Pietari vastasi vain: ”Sinä olet Messias”. Lisäämällä tekstiin ”elävän Jumalan pojan” sanasta Messias häviää sotilaallinen tai kansallinen messias -ajatus ja tuodaan esille hengellinen johtaja. Pietarin vastaus on uskontunnustus. Siinä erottaudutaan sen ajan filosofisista ja uskonnollisista liikkeistä.

”Autuas olet sinä Simon” on ilon toivotus, siunaus. ”Sinä olet Pietari, ja tälle kalliolle minä rakennan kirkkoni.” Tämä ilmaisee Simonin nimen muutoksen. Kreikkalainen nimi Petros pohjautuu sanaan petra, joka merkitsee kalliota. Sana kirkko (seurakunta) esiintyy evankeliumeissa vain kaksi kertaa, tässä yhteydessä ja myös Matt. 18: 17. Se tarkoittaa Jumalan kansan kokousta. Kirkon perusta on se usko, minkä Pietari toi ilmi, ei Pietarin persoona. Todellinen kallio on itse Kristus. ”Minä rakennan kirkkoni” viittaa Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, nämä ovat Kirkon rakentamisen elementtejä. Kysymys on Kristuksen kirkosta. Tuonelan portit mainitaan useissa kohdissa Vanhassa testamentissa (Jes. 38: 10, Job 38: 17 jne.). Tekstin tarkoitus on osoittaa, että Kirkko on ”voittamaton”, sillä on voitto kuolemasta. Jeesus myös todistaa, että Pietarin tunnustus perustuu Jumalan antamaan ilmoitukseen, tieto ei ole peräisin ihmisiltä.

Sanojen kääntäminen on vaikeaa. Heprean Seol ja kreikan Hades käännetään suomenkielisessä Raamatussa sanalla Tuonela. Gehenna käännetään sanalla helvetti. Gehinnomin laakso oli Jerusalemin kaatopaikka muinaisuudessa. Mikä on näiden paikkojen tai tilojen välinen ero? Me emme sitä tiedä. Tavallisesti selitetään, että Tuonela olisi jonkinlainen väliaikainen tila (ennen lopullista tuomiota?) ja helvetti sitten pysyvä ero Jumalasta. Asia voi saada erilaisen ymmärryksen, sillä eri kielissä ei välttämättä tehdä eroa tuonelan ja helvetin välillä. Tämän kirjoittaja on hyvin varovainen tässä kohdassa ilmaisemaan mitään tarkkaa käsitystä. Johannes Krysostomoksen pääsiäissaarna käyttää sanaa Tuonela puhuessaan paikasta, missä Jeesus kävi ristin kuolemansa jälkeen Jumalana levätessään saman aikaisesti ihmisenä kalliohaudassa.

”Tuonelan portit” lainaa ajatusta Vanhan testamentin aikaisista linnoitetuista kaupungeista. Murtamalla ne Kristus avaa kuoleman linnoituksen ja vapauttaa vanhurskaiden sielut. Näin Kirkko voi julistaa pelastuksen sanomaa.

Taivasten valtakunnan avaimista tai porttien avaamisesta löytyy mainintoja myös Vanhasta testamentista (Jes. 22: 22, Job 12: 14). Avaimet merkitsevät valtaa näissä teksteissä. Jesajan teksti kertoo avaimista, joilla avataan ja suljetaan Daavidin huoneen ovi. Taivasten valtakunnan avaimet tarkoittaa Jeesuksen puheessa Kirkkoa, jonka kautta jaetaan pelastuksen sanomaa, ja joka toimii Kristuksen maanpäällisen toiminnan jälkeen aina taivasten valtakunnan lopulliseen tuloon asti. ”Minä olen antava” ohjaa tulevaan aikaan, Kirkko on saava taivasten valtakunnan avaimet Kristuksen ylösnousemuksen jälkeen, kun opetuslapset saavat Pyhän Hengen (Joh. 20: 22 – 23).

”Minkä sinä sidot maan päällä, se on sidottu taivaissa, ja minkä sinä vapautat maan päällä, se on myös taivaissa vapautettu.” Kreikankielinen teksti sisältää niin sanotun teologisen (jumalallisen) passiivin. Taivaassa oleva syntien sitominen ja vapauttaminen ei ole Pietarin toimintaa, vaan sen tekee Jumala.

Sitoa ja päästää ovat teknisiä rabbiinisia termejä, joita käytetään kuvaamaan esimerkiksi paholaisen sitomiseen eksorkismissa tai yhteisöstä erottamiseen. Matteus 18: 18 sisältää ajatuksen, että kaikille opetuslapsille on annettu oikeus syntien anteeksi antamiseen tai pidättämiseen. Jeesus näyttää asettavan Pietarin erikoisasemaan puhuessaan kalliolle rakennettavasta kirkosta ja taivasten valtakunnan avaimista. Miksi näin? Tämän kirjoittaja tuntee kaksi eri teoriaa asiasta. Varhaisessa kirkossa Jerusalemin seurakunnan johtaja oli apostoli Jaakob. Maantieteellisesti merkittävän työn teki apostoli Paavali. On esitetty, että Matteus taiteilee välimaastossa ja esittää tavallaan kompromissia, joka on Pietari. Toinen mahdollisuus on se, että Pietarin asema opetuslasten ”puhemiehenä” aikaansaa sen, että Jeesus osoittaa sanansa Pietarille.

Tämä teksti on aiheuttanut jännitystä Kirkon itäisen (ortodoksisen) ja läntisen (katolisen) suuntauksen välille. Katolinen kirkko on välillä korostanut Rooman paavin erityisasemaa Pietarin seuraajana (vaikka historiallisesti on kyseenalaista, toimiko apostoli Pietari Rooman piispana). Ortodoksinen kirkko on korostanut sitä, että apostolit (kuten piispatkin) olivat keskenään samanarvoisia ja Jeesuksen sanat, vaikka Hän osoittikin ne Pietarille, oli tarkoitettu kaikille apostoleille.